



Integriteitsbeleid

Kenniscentrum Kinderrechten – Kinderrechtencoalitie en tZitemzo



BEGRIPPENLIJST

API = Aanspreekpunt Integriteit

KeKi = Kenniscentrum Kinderrechten

KiReCo = Kinderrechtencoalitie

Kinderrechtenverdrag = Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind

'organisaties' = de 3 organisaties die samen dit integriteitsbeleid hebben opgesteld, namelijk KeKi, KiReCo en TZitemzo

INLEIDING

Situering

Elke jeugdorganisatie ontwikkelt een integriteitsbeleid. Dit werd decretaal verplicht voor de gehele jeugd- en kinderrechtensector in juli 2018.¹ In het decreet jeugd -en kinderrechtenbeleid wordt het integriteitsbeleid gedefinieerd als *‘een beleid met maatregelen die de organisatie in acht moet nemen met het oog op de bewaring en de bevordering van de individuele fysieke, psychische en seksuele integriteit van personen’*.

De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) en tZitemzo zijn allen kinderrechtenorganisaties, gesubsidieerd vanuit het beleidsdomein Jeugd. De drie organisaties hebben een relatief kleine bezetting en komen op gelijkaardige manier en met (beperkte) frequentie rechtstreeks met kinderen en jongeren in contact. In het licht hiervan kiezen de drie organisaties voor een gemeenschappelijk integriteitsbeleid.

Dit integriteitsbeleid waarborgt de bescherming van de integriteit van de kinderen en jongeren waarmee de respectievelijke organisaties in aanraking komen (zie organisatie-specifieke annex onderaan).

Elke organisatie hanteert voorafgaand dit beleid reeds diverse principes in de activiteiten met kinderen en jongeren. Zo richt tZitemzo zich o.a op vertrouwelijkheid van informatie en doorverwijzen. KeKi werkt vanuit haar onderzoeksrol ook rond ethische en betekenisvolle participatie van kinderen en jongeren aan onderzoek, beleid en praktijk. KiReCo verwijst door naar verschillende hulplijnen voor kinderen en jongeren op haar [website](#) en heeft een [child protection policy](#).

Dit integriteitsbeleid bepaalt de wijze waarop onze organisaties de risico's tot integriteitsschendingen in kaart brengen, schendingen trachten te voorkomen en, wanneer deze zich voordoen, adequaat optreden. Dit beleid omvat duidelijke richtlijnen over wat we van elkaar verwachten. Het biedt de medewerkers bij KeKi, KiReCo en tZitemzo de nodige handvaten om grensoverschrijdend gedrag tegenover kinderen en jongeren te voorkomen of minstens tijdig en correct te signaleren.

Meldingen en vragen over integriteitsschendingen tussen personeelsleden onderling kunnen worden gericht tot het sociaal secretariaat van de betreffende organisatie.

Meldingen en vragen over integriteitsschendingen tussen personeelsleden van KeKi onderling kunnen worden gericht tot de coördinator van KeKi of de externe preventiedienst Mensura. De contactgegevens staan in het arbeidsreglement.

KeKi

Het Kenniscentrum Kinderrechten (hierna: KeKi) streeft ernaar de positie van alle kinderen en jongeren in de samenleving te versterken en erkend te krijgen. KeKi wil dat kinderen en jongeren leven en opgroeien in een rechtvaardige, solidaire, menswaardige en inclusieve samenleving. Het respecteren en waarborgen van kinder- en mensenrechten staan hierbij centraal.

KeKi draagt bij tot de verwezenlijking van kinderrechten. Door kennis over kinderrechten te maximaliseren, verbindt KeKi kennis, actoren en kinderrechten. KeKi investeert in het continue ontwikkelen, borgen, verspreiden, activeren en benutten van informatie, ervaringen, vaardigheden en attitudes zodat de rijkdom van kinderrechten bewaard, gedeeld en ontwikkeld wordt en in een verscheidenheid aan contexten toegankelijk is.

In KeKi vinden alle kinderen en jongeren in de eerste plaats een medestander, die kinderrechten als hefboom gebruikt om hun rol en positie in de samenleving meer erkend te krijgen. Kinderen en jongeren zijn niet enkel het voorwerp binnen onze organisatie; ze nemen een centrale positie in. Net omdat we niet elke dag rechtstreeks met kinderen en jongeren in contact

¹ [Decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid | Departement Cultuur, Jeugd & Media \(vlaanderen.be\)](#)

komen, maken we steeds de reflex of onze inzet ook daadwerkelijk de positie van kinderen en jongeren in de maatschappij heeft versterkt.

Tegen deze achtergrond versterkt KeKi niet alle kennis en kunde over respecteren en waarborgen van de integriteit van ieder kind en jongere, maar borgt het dit ook in de eigen werking.

Kinderrechtencoalitie

MISSIE - De Kinderrechtencoalitie is de waakhond van de kinderrechten. Altijd. Overal. Voor àlle kinderen.

Wij willen dat kinderrechten dwars door onze samenleving lopen. Daarom volgt de Kinderrechtencoalitie nauwgezet op dat België het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind toepast. We maken mensen warm voor kinderrechten, delen onze kennis erover en brengen die in de praktijk.

Voor het welzijn van kinderen in Vlaanderen en Brussel bundelt de Kinderrechtencoalitie de krachten van tientallen organisaties met diepe wortels in de maatschappij. En we gaan aan de slag mét de kinderen om hun rechten af te dwingen. Want zij staan centraal.

VISIE - Bij ons staan de belangen van kinderen altijd op de eerste plaats. In de rest van de samenleving geldt dat helaas nog niet altijd. De Kinderrechtencoalitie wil daar verandering in brengen. We zetten in op twee belangrijke pijlers: kinderrechten realiseren en de krachten bundelen.

- *Kinderrechten realiseren*
Het Kinderrechtenverdrag wordt overal toegepast. We gaan volop voor een échte kinderechtcultuur in Vlaanderen. Bij de overheid, bij bedrijven, bij de jeugdbeweging, thuis of op school. Alle kinderrechten zijn daarbij even belangrijk.
- *Elk kind kent zijn rechten en kan die ten volle benutten*
Iedereen moet de rechten van het kind kennen en die toepassen. Alleen zo kan elk kind zich volledig ontplooiën in de samenleving. Alleen zo kan elk kind opkomen voor zijn rechten en die van anderen wereldwijd. We helpen ze om hun stem te vinden en hoorbaar te maken.
- *Geen enkel kind valt uit de boot*
Kinderen in een kwetsbare situatie hebben dezelfde rechten als élk kind. Daarom bestrijdt de Kinderrechtencoalitie discriminatie en andere vormen van uitsluiting. We maken onzichtbare kinderen zichtbaar.
- *Krachten bundelen*
De Kinderrechtencoalitie bouwt bruggen in het belang van het kind. De Kinderrechtencoalitie gebruikt de kennis en ervaring van alle aangesloten organisaties. We leren van elkaar en we gaan ook het gesprek aan met anderen. Zo bouwen we bruggen tussen alle geledingen van de maatschappij.
- *We maken werk van een 'kindreflex'*
Het belang van het kind moet centraal staan in elk beleid. Tijdens de ontwikkeling en uitvoering van beleid moeten overheden, bedrijven en organisaties zich telkens afvragen of kinderen betrokken zijn en welke impact zij zullen ondervinden. Zo verweven we permanent een 'kindreflex' in de samenleving.
- *Kinderen en jongeren tekenen mee de toekomst uit*
De Kinderrechtencoalitie betreft kinderen en jongeren op zoveel mogelijk manieren. We moedigen de overheid en de maatschappij aan hetzelfde te doen. Bij zaken die hun leven beïnvloeden, moeten kinderen en jongeren een stem hebben. Altijd. Overal.

tZitemzo

tZitemzo stelt zich tot doel juridische informatie en bijstand te verstrekken over kinderrechten en het Belgisch jeugdrecht om de rechtspositie van minderjarigen te verbeteren.

tZitemzo is dan ook een ruim toegankelijk expertise- ondersteunings- en vormingscentrum inzake kinderrechten en het Belgisch jeugdrecht vanuit een juridische invalshoek. We vertrekken hierbij vanuit de gelijkwaardigheid van alle mensen ongeacht hun leeftijd. Ook kinderen hebben recht op een respectvolle omgang in onze samenleving en kunnen aanspraak maken op de algemeen geldende mensenrechten.

- *Als rechtsbeschermingsinitiatief voor minderjarigen vertrekt tZitemzo vanuit een aantal belangrijke uitgangspunten:*
- *Het kind moet erkend worden als drager van rechten.*
- *Kinderrechteneducatie, en dus geïnformeerd worden over zijn rechten, is één van de meest fundamentele voorwaarden voor een daadwerkelijke rechtsbescherming.*
- *Kinderen moeten hun rechten (zelf) kunnen uitoefenen.*
- *Indien nodig moeten kinderen hun rechten ook kunnen afdwingen.*
- *Belangenbehartiging is gezien de zwakke positie die kinderen nog steeds in de besluitvorming bekleden, uiterst belangrijk.*

INTEGRITEIT

Definitie integriteit

Integriteit staat synoniem voor **onschendbaarheid**. Alle personen hebben recht op respect voor en bescherming van hun fysieke, psychische en seksuele integriteit. Rekening houdend met de specifieke positie van kinderen en jongeren, gelden voor hen bijzondere (beschermings-)regels. Door hun leeftijd, context en levensfase bevinden kinderen en jongeren zich immers vaak of bijna uitsluitend in afhankelijkheidsposities ten opzichte van, in de eerste plaats, volwassenen. Maar ook tussen kinderen en jongeren onderling kunnen er ongelijke machtsverhoudingen zijn.

Voor kinderen en jongeren wordt daarom in specifieke regelgeving voorzien. Artikel 19 van het **Kinderrechtenverdrag** bepaalt het recht van eenieder jonger dan 18 jaar op bescherming tegen mishandeling en verwaarlozing. Dit recht omvat zowel preventie, behandeling als reactie. België, als lidstaat, draagt de verplichting dit recht te implementeren, te vertalen en toe te passen voor ieder kind of jongere op zijn grondgebied. Verder is het recht op bescherming van de integriteit uitdrukkelijk opgenomen in het eerste lid van artikel 22bis van de **Grondwet**: *“Elk kind heeft recht op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit.”*

Een aantasting van de integriteit, bijvoorbeeld via grensoverschrijdend gedrag en kindermishandeling, wordt in het strafrecht **strafbaar** gesteld. De integriteit kan echter evengoed worden geschaad door het niet-handelen of een onthouding van handelen in een situatie waar zich een schending van integriteit voordoet. Integriteit beschermen houdt dus niet enkel een reactie in, maar vereist eveneens en in de eerste plaats het voorkomen van schendingen.

Naast de juridische regelgeving is het ook belangrijk om stil te staan bij hoe voor bescherming van integriteit gekeken moet worden naar waarden en normen die daaronder vallen. Het gaat niet alleen om het volgen van de regels, maar ook om het nadenken en reflecteren over de bestaande machtsverhoudingen, de heersende waarden en het toegepast kindbeeld. Zaken die soms niet direct te zien zijn, maar onderaan de ijsberg wel degelijk een belangrijke rol van betekenis spelen.



Figuur 1. Kinderrechten (KeKi; gebaseerd op Scottish Children's Parliament, 2015)

Uitgangspunten

Integriteit vertrekt steeds vanuit bepaalde waarden. Als kinderrechtenactoren staat kinderrechtenverdrag hierbij centraal. Zowel de waarden achter het IVRK als de verschillende artikelen zelf vormen het uitgangspunt van dit integriteitsbeleid.

Kinderrechten zelf zijn erop gericht om de sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid voor kinderen en jongeren mee te realiseren. De preambule van het IVRK - die de basisbeginselen ervan herbevestigt - herinnert er mede aan dat alle rechten die daarin worden beschreven gelden voor eenieder, zonder onderscheid van welke aard ook, zoals naar ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status. Ook dit integriteitsbeleid heeft als ultiem doel om de integriteit van kinderen en jongeren - (in)direct betrokken bij activiteiten van de organisaties - te beschermen. Dit door extra aandacht te schenken aan de volgende uitgangspunten, vertrokken van het IVRK. Ook al wordt hier een selectie opgesomd: de organisaties achter dit integriteitsbeleid vertrekken steeds vanuit de totaliteit van kinderrechten en het besef dat al deze ondeelbaar zijn en inspelen op elkaar. Een rode draad hierbij vormen de vier leidende principes van hetzelfde Kinderrechtenverdrag.

- 1. Het belang van het kind.** In alle acties en handelingen omtrent integriteit stellen we het belang van het kind voorop. Een concreet gidsdocument hierbij is het [Stappenplan Belang van het Kind](#), dat via 5 stappen een kader biedt om in specifieke situaties in het belang van het kind beslissing te kunnen nemen. De verschillende onderdelen achtereenvolgens zien toe op het 1) garanderen van de basisprincipes, 2) het centraal stellen van de minderjarige, 3) de situatie en vraag bekijken, 4) de analyse en afweging maken en afsluitend 5) de beslissing nemen.
- 2. Het participatieprincipe.** Kinderen hebben het recht om hun mening te uiten en volwassenen dienen te luisteren, rekening te houden met die mening en er vervolgens passend gevolg aan te geven. Gehoor geven aan het perspectief van kinderen en jongeren over geweld en beschermen van integriteit is essentieel.² Wij hebben steeds oog voor de gelijkenissen en verschillen die er tussen kinderen onderling en tussen kind en volwassenen bestaan over het begrip en ervaringen met geweld, de gevoelens die dit met zich meebrengt, de mogelijke belemmeringen om hierover te praten en gepaste reacties die hiermee samenhangen. Concreet worden de getrokken lessen ook steeds meegenomen in de evaluaties van dit integriteitsbeleid (procedure - zie onderaan).
- 3. Het non-discriminatiebeginsel.** Geen enkel kind of jongere mag gediscrimineerd worden op basis van huidskleur; geslacht; taal; godsdienst; politieke of andere overtuiging; nationale, etnische of maatschappelijke afkomst; welstand; beperking; geboorte of andere eigenschappen of kenmerken van het kind of zijn (of haar) ouder of wettige voogd. De manier waarop de organisaties omgaan met integriteit, heeft als doel om integriteitsschendingen voor *elk* kind te voorkomen of minstens gepast te reageren indien schendingen zich voordoen, ongeacht de specifieke eigenschappen, kenmerken of context van het kind.

Het non-discriminatiebeginsel sluit wel niet uit dat er rekening moet worden gehouden met de eigenheid van elk kind alsook de mogelijks eigen visie op eigen integriteit. Dit kan vervolgens wel de vorm aannemen van een verschillend reactie naar verschillende jongeren, desalniettemin steeds opnieuw met de doelstelling om de integriteit van alle jongeren en kinderen te beschermen zonder daarin te discrimineren.

² Als onderdeel van P4P-project ging KeKi eerder in op de [ervaringen en lessen](#) van jongeren met geweld (en bijgevolg gevaar voor integriteit). Deze lessen worden meegenomen in de uitgangspunten van het integriteitsbeleid.

4. Recht op leven, overleven en ontwikkeling.

De grondslag van dit integriteitsbeleid. Ieder kind heeft het absolute recht op leven, overleven en ontwikkeling. Het zijn schendingen van de integriteit die dit kunnen schaden. Om dit recht te vrijwaren, doen de organisaties er alles in het mogelijke aan om alle vormen van geweld te voorkomen.

Daarnaast vormt dit beginsel ook op een andere manier een belangrijk uitgangspunt. Het is perfect mogelijk dat kinderen en jongeren doorheen projecten of activiteiten een eigen ontwikkelingstraject doormaken. Ook dat is een gegeven waar alle organisaties in basis rekening mee moeten houden bij het hanteren van dit integriteitsbeleid.

INTEGRITEITSBELEID

Ons **kwaliteitsbeleid** bepaalt hoe wij als organisaties omgaan met integriteit, welbevinden en aanverwante thema's en wat als noodzakelijke zorg voor en begeleiding van kinderen en jongeren wordt beschouwd.

Het **preventiebeleid** omvat algemene en specifieke preventiemaatregelen om risico's op het vlak van integriteit te verminderen of te voorkomen.

Het **reactiebeleid** omschrijft welke stappen en procedures de organisatie volgt bij diverse mogelijke integriteitsschendingen en welke zorg de organisaties installeren voor alle betrokkenen.

1) Kwaliteitsbeleid

Wanneer onze organisaties samenwerken met kinderen en jongeren, vormen de eerder vernoemde uitgangspunten de basis voor de manier waarop wordt omgegaan met integriteit. In de zorg voor en begeleiding van de kinderen en jongeren waarmee de organisaties samenwerken, worden de volgende richtlijnen steeds in acht genomen.

Bij elke beslissing vertrekken de organisaties steeds vanuit het belang van het kind. Hierbij dient het stappenplan dat KeKi hiertoe ontwikkelde als een gidsdocument.³

Beeldmateriaal of persoonsgegevens van kinderen en jongeren worden slechts gedeeld indien zij en/of hun wettelijke vertegenwoordiger(s) hier geïnformeerde toestemming voor hebben gegeven.

Beeldmateriaal of persoonsgegevens van kinderen en jongeren worden slechts gedeeld indien zij en/of hun wettelijke vertegenwoordiger(s) hier geïnformeerde toestemming voor hebben gegeven.

De organisaties waarborgen het recht op privacy van de kinderen en jongeren. De medewerkers van de organisaties zijn gebonden aan de discretieplicht, en informeren de betrokken kinderen en jongeren ook steeds over wat dit inhoudt.

De verwerking van de persoonsgegevens van de kinderen en jongeren verloopt volgens de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de hieruit voortvloeiende Belgische Wet Verwerking Persoonsgegevens.

³ [Belang van het kind | KeKi](#)

Gegevens over kinderen en jongeren worden in beginsel geanonimiseerd, tenzij zij geïnformeerde toestemming hebben gegeven om dit niet te doen.

De samenwerking met kinderen en jongeren is steeds gebaseerd op geïnformeerde toestemming. Een samenwerking kan enkel wanneer de betrokken kinderen en jongeren hierin toestemmen en op voorhand duidelijk geïnformeerd zijn. Zij kunnen steeds, zonder enig nadelig gevolg, hun toestemming intrekken.

De organisaties hebben respect voor ieders mening en creëren een veilige omgeving voor kinderen en jongeren om hun mening te uiten. De organisaties bieden ondersteuning aan extra kwetsbare groepen die drempels ervaren om hun mening te uiten.

De organisaties waken erover dat kinderen en jongeren zich bewust zijn van wat aanvaardbaar gedrag is en wat niet, en welke acties ondernomen kunnen worden indien onaanvaardbaar gedrag zich voordoet.

De organisaties zorgen ervoor dat het recht van kinderen en jongeren om betrokken te worden bij relevante activiteiten gevrijwaard blijft. Er wordt ook gezorgd voor de nodige ruimte voor jongeren om zelf te kunnen bepalen of een activiteit relevant is.

De toegepaste methodes en ruimtes moeten steeds zijn afgestemd op de capaciteiten van de jongeren. Er moet rekening worden gehouden dat verschillende jongeren diverse noden kunnen hebben.

De participatie van kinderen en jongeren moet bestaande patronen van discriminatie uit de weg gaan en steeds inclusief zijn. Er moet ook extra aandacht uitgaan naar het scheppen van opportuniteiten voor gemarginaliseerde kinderen en jongeren om te participeren.

Betrokken volwassenen vanuit de organisaties moeten beschikken over de nodige competenties om de participatie te faciliteren en dit kwaliteitsbeleid uit te dragen.

Volwassenen die met kinderen en jongeren werken, hebben de verantwoordelijkheid om maatregelen te nemen zodat de risico's op geweld, uitbuiting of andere negatieve gevolgen, die zouden kunnen samenhangen met de participatie van kinderen en jongeren, zo klein mogelijk gehouden worden.

Er wordt achteraf teruggekoppeld op wat voor manier er rekening gehouden is met de visie van kinderen en jongeren.

De organisaties streven ernaar om de diversiteit die in de samenleving aanwezig is ook vertegenwoordigd te zien in de groep kinderen en jongeren waarmee ze samenwerken.

De organisaties hebben respect voor de eigenheid van elk kind en elke jongere, inclusief wat betreft diversiteit in ontwikkeling.

De organisaties hebben ook aandacht voor het waarborgen van onderling respect en gelijkwaardigheid tussen de kinderen en jongeren zelf.

De organisaties zorgen voor een omgeving en sfeer waarbinnen kinderen en jongeren zich veilig kunnen voelen.

De organisaties hebben respect voor de fysieke integriteit van kinderen en jongeren en gebruiken geen (economisch, lichamelijk, seksueel en psychisch) geweld.

De organisaties maken geen misbruik van hun positie ten aanzien van kinderen en jongeren.

De organisaties zijn alert voor signalen van grensoverschrijdend gedrag, zowel wanneer zulke gedragingen uitgaan van medewerkers als van kinderen en jongeren zelf. Medewerkers spreken elkaar en de API (zie verder) aan in geval van moeilijkheden en problemen.

De organisaties waken erover dat er een algemene sfeer van openheid en vertrouwen is tussen medewerkers onderling, tussen kinderen en jongeren, en tussen medewerkers en kinderen en jongeren.

De organisaties handhaven een verbod op seksuele handelingen/relaties tussen medewerkers en deelnemende kinderen/jongeren.

Medewerkers van de organisaties melden interne mistoestanden, zoals (herhaaldelijke) deontologische fouten vanwege een andere medewerker, aan de bevoegde persoon binnen de organisatie.

2) Preventiebeleid

Voorkomen van misbruik, uitbuiting en andere vormen van wangedrag is veel beter dan erop te moeten **reageren**.

Tegen eind 2018 duidde iedere erkende jeugdwerkorganisatie (incl. de gesubsidieerde verenigingen met een bijzondere opdracht, de zgn. bovenbouw⁴) een **aanspreekpunt integriteit** (API) aan in het kader van haar integriteitsbeleid. Deze API is een antwoord vanuit het Vlaamse beleidsdomein Jeugd tot een aanpak van grensoverschrijdend gedrag en geweld op kinderen en jongeren én het waarborgen van de bescherming van de integriteit van kinderen en jongeren. De API is het aanspreekpunt voor vrijwilligers en deelnemers van de organisatie met vragen en/of meldingen omtrent grensoverschrijdend gedrag (tegenover kinderen en jongeren). De API heeft **meldplicht** naar de overheid. Het is ook mogelijk om een “gedeelde API” aan te stellen, m.n. één aanspreekpersoon voor meerdere organisaties. Dit is vooral interessant voor kleinere organisaties, of organisaties die weinig rechtstreeks met kinderen en jongeren in contact komen.

Als organisaties met een gedeelde focus, en (in verschillende mate) rechtstreeks contact met kinderen en jongeren, werken KeKi, KiReCo en tZitemzo met een gedeelde API. Dit is momenteel Ellen Van Vooren, coördinator Kenniscentrum Kinderrechten (ellen.vanvooren@keki.be)

De API, samen met deze tekst rond het integriteitsbeleid, krijgt een centrale plaats op de websites van de betrokken organisaties.

Intern moeten alle medewerkers zich bewust worden van het thema integriteit. Het is de taak van de **API** om medewerkers te sensibiliseren en in te spelen op vragen inzake integriteit. De API:

- maakt het thema **bespreekbaar** op (interne) overlegmomenten, tijdens het uitwerken van activiteiten van de organisatie;
- volgt **belangrijke ontwikkelingen** rond het thema integriteit op;
- geeft **advies en informatie** waarmee gericht beleid kan worden ontwikkeld en verbeterd om integriteitsschendingen te voorkomen;
- neemt regelmatig deel aan de **overlegmomenten API** (georganiseerd door de [Ambrassade](#)).

Het toelichten van het integriteitsbeleid vormt een vast onderdeel van het **onthaalbeleid van nieuwe medewerkers en vrijwilligers** (vb. stagiaires). Communicatie, sensibilisering en bewustmaking vormen

⁴ Decreet Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid, 20 januari 2012. Art. 8.

een belangrijk onderdeel van integriteit preventie. Bij KiReCo geldt dit ook voor nieuwe lidorganisaties (via het kwaliteitshandboek van de Kinderrechtencoalitie). Het is belangrijk dat medewerkers en vrijwilligers zich bewust zijn van hun eigen gedrag en de gevolgen daarvan, en dat zij weten en begrijpen wat (on)aanvaardbaar gedrag is.

KeKi, KiReCo en tZitemzo organiseren ook 2 keer per jaar een **overlegplatform** om de geleerde lessen, adviezen en tips terug te koppelen naar elkaar en nieuwe actiepunten te formuleren. Dit overlegplatform stelt het perspectief van kinderen en jongeren centraal.

Extern zetten we vooral in op dialoog tussen de verschillende kinderrechtenorganisaties over wat integriteit inhoudt en op welke vlakken er stappen vooruit kunnen worden gezet. De **Werkgroep Integriteit** van het Departement Cultuur, Jeugd en Media, waaraan ook de organisaties deelnemen, is een geschikt platform om *good practices* inzake integriteit uit te wisselen.

Daarnaast zetten we als organisaties ook in op het **bewuster maken van kinderen en jongeren over hun rechten** en wat zij kunnen doen om hun rechten op te eisen. Voor KeKi en KiReCo beperkt dit zich tot kinderen en jongeren waarmee ze samenwerken. tZitemzo heeft een bredere opdracht en zet in op bewustmaking over kinderrechten bij kinderen en jongeren in Vlaanderen.

Daarnaast is het ook belangrijk om kinderen en jongeren specifiek te informeren over API en wat geweld kan inhouden. Zodoende dat kinderen en jongeren betrokken in projecten altijd weten waar terecht te kunnen. Naar de toekomst toe denken de organisaties na over (gedeelde) duurzame materialen die kinderen en jongeren kunnen informeren voorafgaand betrokkenheid in projecten. Op de website van de organisaties wordt met behulp van een toegankelijke tekst ook naar kinderen en jongeren toe geïnformeerd over de rol van API's en het integriteitsbeleid zelf.

De gedeelde API neemt ook een externe preventie rol op, onder meer door dit integriteitsbeleid te communiceren naar personeel, wat hen in staat stelt om dit beleid zelf naar kinderen en jongeren toe te vertalen en te communiceren gedurende activiteiten en projecten. De organisaties nemen zich voor om samen jaarlijks twee momenten te voorzien voor het integriteitsbeleid, waar ruimte is voor expertise-deling, uitwisseling en aanpassing van beleid. Op deze manier werken de organisaties, en al haar medewerkers, ook actief met dit beleid.

Ook naar andere organisaties kan de API een adviserende rol spelen. Voor KiReCo naar de lidorganisaties toe, voor KeKi als onderdeel van expertise rond participatie van kinderen en jongeren.

3) Reactiebeleid

Het reactiebeleid is afhankelijk van de integriteitsschendingen, alsook van het niveau van de integriteitsschending. Opvattingen en ervaringen van kinderen en jongeren inzake een schending van integriteit verschillen naargelang context en omstandigheden. Een andere context verwacht een andere reactie en aangepast handelen. Dit heeft ook te maken met het niveau van de schending: tussen kinderen/jongeren onderling of vanuit volwassenen/medewerkers naar kinderen/jongeren toe.

We maken een onderscheid tussen interne en externe meldingen:

- Interne meldingen hebben betrekking op situaties die zich voordoen in het kader van de activiteiten van de organisaties en waarbij medewerkers van een of meerdere organisatie(s) betrokken zijn. Dit gaat niet alleen over situaties tijdens de activiteiten, maar ook over schendingen van integriteit die zich afspelen buiten de activiteiten of werkuren om, tussen betrokken kinderen/jongeren en werknemers. Zulke meldingen worden behandeld door de API. Het staat de API vrij om bij de behandeling van zulke meldingen beroep te doen op de expertise van externe instanties, indien wenselijk en nodig.

- Externe meldingen hebben betrekking op situaties die geen link hebben met de activiteiten van de organisaties zelf. Zulke meldingen worden niet behandeld door de API. In zulke gevallen wordt ingezet op een doorverwijsrol: externe meldingen worden doorverwezen naar de klachtenlijn van daartoe bevoegde instanties of naar justitie indien het gaat om strafbare feiten.

Een **melding** over een vermoeden, onthulling of vaststelling van een integriteitsschending binnen de betrokken organisaties wordt gerapporteerd aan de API. De gedeelde API's geven ook de mogelijkheid om de melding te doen bij een lid van de andere organisatie, indien het omwille van een vertrouwenskwestie niet mogelijk is om de melding bij de betrokken organisatie zelf te doen.

Wanneer een melding binnenkomt, krijgt deze steeds de prioritaire aandacht van de organisaties. De organisaties nemen zich voor om steeds binnen de 5 werkdagen een antwoord te voorzien. Deze informatie wordt ook voorzien voor kinderen en jongeren bij het indienen van de melding.

Bij een melding worden steeds **vijf fasen** doorlopen. Hieronder geven we een overzicht van elke fase.

Eerste fase: Vermoeden, onthulling, vaststelling

In deze eerste fase zal je vooral aandacht besteden aan veiligheid, vertrouwen en tracht je voldoende informatie te verzamelen.

In geval van een **vermoeden**, neem je dit steeds ernstig en ga je op zoek naar signalen die je vermoeden (of dat van iemand anders) kunnen bevestigen. Wat is er opgemerkt? Sinds wanneer? Probeer een gesprek aan te knopen met het potentiële slachtoffer, zonder woorden in de mond te leggen of te suggereren. Begin met een gewone vraag: "hoe gaat het met je?" of benoem eventueel opmerkelijk gedrag, zoals bijvoorbeeld zich terugtrekken uit het groepsgebeuren, angst, verdriet... Probeer extra veiligheid te installeren door het potentiële slachtoffer en dader niet met elkaar in contact te laten komen zonder toezicht. Als de situatie zich buiten de organisatie afspeelt en je zelf de veiligheid niet kan garanderen, is het goed dit te melden aan iemand die dat wel kan, zoals bijvoorbeeld politie of hulpverlening. Neem contact op met de API om discreet je vermoeden te bespreken en verdere stappen te bekijken.

In geval van een **onthulling** door een slachtoffer, een getuige of derden, blij je rustig en panikeer je niet. Luister naar het verhaal zonder te veroordelen of bepaalde zaken te suggereren. Neem het verhaal altijd serieus en maak duidelijk dat je het verhaal gelooft. Vraag naar meer informatie over het wat, wie, waar en wanneer, zonder de persoon het gevoel te geven uitgehoord te worden. Beloof geen geheimhouding of andere dingen die je niet kan realiseren! Informeer de onthuller over de verdere stappen die je gaat ondernemen (zie volgende fases). Probeer extra veiligheid te installeren door dader en slachtoffer niet of enkel onder toezicht met elkaar in contact te laten komen. Neem contact op met de API.

In geval van een **vaststelling**, garandeer je zo snel mogelijk de veiligheid zodat het grensoverschrijdend gedrag stopt of zich niet kan herhalen. Roep de hulp in van de leidinggevende en de API. De API is er om je bij te staan in verdere stappen die je in dit geval zal ondernemen en neemt contact op met externe, gespecialiseerde instanties.

Tweede fase: Informatieverzameling

Wanneer de API een melding van een integriteitsschending ontvangt, gaat die over tot het verzamelen van relevante informatie verschaft door de melder, het vermeende slachtoffer (indien dit iemand anders is dan de melder) en de vermeende schender. De API verschaft alle betrokkenen duidelijkheid over de stappen die (zullen) worden ondernomen en garandeert de privacy van alle betrokkenen naar

derden toe. De API stelt een verslag op waarin de verzamelde informatie wordt samengebracht (informatieverslag). Dit verslag wordt bewaard op een plaats waar anderen geen toegang toe hebben.

Derde fase: Gemotiveerd advies

Op basis van het informatieverslag schrijft de API een gemotiveerd advies uit over de te ondernemen acties. Afhankelijk van de ernst van de situatie, kan de API beslissen om over te gaan tot één van de volgende acties.

- Bemiddeling tussen het vermeende slachtoffer en de vermeende schender.
- Het bezorgen van het informatieverslag aan de besturen van de betrokken organisatie. De API formuleert dan in samenspraak met de respectievelijke besturen een advies.

Wanneer een personeelslid van een organisatie betrokken is bij een melding, wordt het bestuur van de betreffende organisatie altijd ingelicht.

Vierde fase: Advies uitvoeren

De betrokkenen worden van het advies op de hoogte gebracht, en kunnen steeds toelichting vragen aan de API over de inhoud en de motivatie ervan.

De partijen worden ook steeds op de hoogte gebracht van de mogelijke acties die zij kunnen ondernemen indien zij niet akkoord zijn met het advies. Een interne beroepsprocedure is niet mogelijk, het gaat dus om een doorverwijzing naar externe diensten waar een klacht kan worden neergelegd:

- Rechtbank
- Ombudsdiensten
- Kinderrechtencommissariaat (minderjarigen)

Bij de uitvoering van het advies waakt men over de privacy van de betrokkenen.

Vijfde fase: Nazorg en evaluatie

Nadat het advies werd uitgevoerd, voert de API een opvolgingsgesprek met elk van de de betrokken partijen (afzonderlijk). Hier wordt gepeild naar hoe de betrokkenen de procedure hebben ervaren en of ze bijkomende ondersteuning nodig hebben. Indien er nood aan is, verwijst de API de betrokkene(n) door naar externe hulpverlenende instanties.

De API en (indien van toepassing) het bestuur van de betrokken organisatie evalueren hoe de procedure is verlopen, welke zaken wel en niet goed gingen en of een dergelijke schending voorkomen had kunnen worden. Er worden eventueel aanbevelingen gedaan om toekomstige procedures te verbeteren en/of een aanpassing te doen aan andere aspecten van het integriteitsbeleid. Hier wordt een schriftelijke neerslag van gemaakt en bij het dossier gestoken. Aanbevelingen kunnen worden voorgelegd aan de besturen van de organisaties om in het integriteitsbeleid te worden opgenomen, en bijgevolg worden besproken op het overlegplatform dat jaarlijks twee keer samenkomt.

Ondersteuning en hulp

Voor professionele ondersteuning, hulpverlening of melding, verwijst de gedeelde API door naar externe instanties binnen hulpverlening, politie en justitie. Er kan gebruikt gemaakt worden van het [informatieblad](#) voor kinderen en jongeren met meer duiding over wat geweld is, wie kan helpen en

contactgegevens van de meest belangrijke instanties als ze zich willen informeren, geweld melden.⁵ Dit informatieblad is ontworpen door adviesgroepen (van kinderen en jongeren) om andere kinderen en jongeren te informeren. Het kan ook intern bij de organisaties dienen voor geval van doorverwijzing.

Voor gepaste ondersteuning en hulp kunnen kinderen en jongeren, maar ook medewerkers van de organisaties, terecht bij:

- [Awel](#) luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, verhaal en/of probleem.
- [1712](#) is er voor elke vraag over elke vorm van geweld of misbruik (lichamelijk psychisch, economisch of seksueel geweld).
- [Centrum voor leerlingenbegeleiding \(CLB\)](#): je kan bellen, mailen of langsgaan. Chatten kan via [CLB-ch@t](#), een chatprogramma waar zowel leerlingen als ouders terecht kunnen met hun vragen over de thema's leren en studeren, studiekeuze, gezondheid en welbevinden.
- de chatbox van de [Vertrouwenscentra Kindermishandeling](#). Als minderjarige kan je anoniem chatten met een gespecialiseerde medewerker.
- [Child Focus](#), Stichting voor Vermiste en Seksueel Uitgebuite Kinderen, gratis noodnummer 116 000, 24/24, 7/7. Iedereen kan hier terecht om een verdwijning, een internationale kinderontvoering door een ouder of een situatie van seksuele uitbuiting van een minderjarige te melden.
- [Centrum voor Algemeen Welzijnswerk](#) of de jongerenafdeling [JAC](#). Je kan mailen, chatten, bellen met of langsgaan.
- [tZitemzo](#) behandelt vragen van kinderen en jongeren, ouders en professionelen over kinderrechten. Je kan langsgaan, bellen, mailen of chatten. De jurist van tZitemzo geeft ook juridisch advies bij andere door het JKB gesubsidieerde organisaties. tZitemzo organiseert ook vorming over beroepsgeheim en meldingsplicht.
- Op [www.allesoverpesten.be](#) kan je informatie en ondersteuning op maat vinden over pesten.
- In een levensbedreigende situatie: bel het **noodnummer 112**.

Implementatie en communicatie

Intern binnen de organisaties wordt het preventiebeleid toegelicht aan alle medewerkers, en wanneer er een nieuwe medewerker in dienst komt. KiReCo licht het preventiebeleid toe aan al haar lidorganisaties, en steeds wanneer er een nieuwe lidorganisatie toetreedt.

Extern wordt er over het integriteitsbeleid en de gedeelde API's gecommuniceerd via de website.

De organisaties denken ook na over het uitwerken van een kind -en jeugdvriendelijke versie van dit integriteitsbeleid, waarin kinderen en jongeren op een vereenvoudigde manier direct alle relevante informatie kunnen terugvinden.

Evaluatie en bijsturing

KeKi, KiReCo en tZitemzo hebben **twee keer per jaar overleg** (overlegplatform) om de geleerde lessen, adviezen en tips terug te koppelen naar elkaar en nieuwe actiepunten te formuleren. Deze momenten dienen tevens, zoals eerder aangegeven, om te informeren over het integriteitsbeleid.

Minstens **elke drie jaar** wordt het integriteitsbeleid grondig geanalyseerd, **geëvalueerd** en indien nodig geactualiseerd.

De besturen van de organisaties ontvangen één keer per jaar een verslag waarin het aantal meldingen inzake integriteit wordt opgenomen.

⁵ Dit informatieblad werd ontwikkeld door KeKi in het kader van het [project P4P](#).

Zowel KeKi als KiReCo nemen deel aan de **Werkgroep Integriteit** van het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Hier worden onder andere *good practices* inzake integriteit in de jeugdsector uitgewisseld.